

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1917.

Andra kammaren.

Nr 18.

Tisdagen den 13 februari.

Kl. 3,30 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 6 innevarande februari.

§ 2.

Herr statsrådet *Stenberg* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 39, med förslag till lag om försäkringsrörelse; och
nr 42, angående pension åt uppsyningsmannen K. J. T. Netzlers änka Ida Augusta Netzler.

Nämnda propositioner bordlades på begäran.

§ 3.

Upplästes en till kammaren inkommen så lydande skrivelse:

Till riksdagens andra kammare.

Då jag av Göteborgs stadsfullmäktige den 8 dennes blivit vald till ledamot av riksdagens första kammare, vill jag, i överensstämmelse med riksdagsordningens § 27, härmed vördsamt anmäla, att jag mottager detta uppdrag, och avsäger mig sålunda mitt ledamotskap i riksdagens andra kammare.

Stockholm den 13 februari 1917.

O. H. Waldén.

Kammaren beslöt, med godkännande av den gjorda avsägelsen, att om den härigenom inom kammaren uppkomna ledigheten jämlikt § 28 riksdagsordningen hos Konungen göra anmälan; och blev ett i sådant avseende på förhand uppsatt skrivelseförslag, som nu upplästes, av kammaren godkänt.

§ 4.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande proposition, nr 46, angående statsbidrag

Andra kammarens protokoll 1917. Nr 18.

för lindring av fraktkostnaderna vid transport av majs till vissa delar av Norrland samt Gottland.

§ 5.

Härefter föredrogos var för sig och överlämnades till lagutskottet de på kammarens bord liggande motionerna nr 330, av herr *Persson* i Norrköping *m. fl.*, och nr 331, av herr *Pettersson* i Södertälje *m. fl.*

Ang. återkallande av en motion.

Vid föredragning härpå av motionen nr 332, av herr *Månsson m. fl.*, om tillägg till lagen den 9 juni 1916 om förfogande över viss egendom vid krig, krigsfara eller andra utomordentliga, av krig föranledda förhållanden *m. m.*, begärdes ordet av

Herr *Månsson*, som yttrade: Med bekymmer ha vi under flera år sett det jobberi, som fått bedrivas i en hel del artiklar. Detta bekymmer stegrades ännu mer, då jag kom hit och fick tag i sista årgången och de första numren för i år av »Economist». Jag ser därav t. ex., att skilda varor här i landet betinga ett pris, som är tre gånger det pris de betinga i det av undervattensbåtar blockerade, krigsförande England. I Nya Dagligt Allehanda läste man så en artikel, där det meddelades, att så gott som alla metaller här äro utgångna ur handeln och icke finnas att få köpa utan äro upplagrade på jobbrehänder — d. v. s. genom ett beteende som man strängt taget skulle kunna döma efter en viss paragraf i strafflagen, nämligen den som handlar om rån, men vi ha ju inte en sådan lagskipning här i landet, när det gäller åtgärder på den kanten. Då skrev jag jämte ett par, tre andra ledamöter av kammaren en motion, där vi yrkade, att priserna i »Economist» med vissa tillägg skulle läggas till grund för blivande maximipris, vilka skulle sättas å dessa varor.

Nu undrar man mycket, huruvida denna motion kunde anses ha tillkommit »på grund av under riksdagen inträffade händelser», och jag var beredd på att i dag säga några ord i den frågan. Men det har sedan dess inträffat något, som gör, att jag icke skall yttra mig härom, ehuru jag vill säga, att man väl borde en gång få fastslaget vad som i grundlagens ifrågavarande paragraf menas med sådana »under riksdagen inträffade händelser», som kunna föranleda åtgärder från kamrarnas sida, d. v. s. initiativ till nya lagförslag. Enligt min mening är detta en högst beklaglig »händelse», att när en blockad förklaras, så gott som avskär vårt land från förbindelsen med yttervärlden, en samling människor här i landet ta sig friheten att hopa upp lager av varor, undanhållande industrien och konsumtionen dessa nödvändighetsartiklar. Det synes mig, att när denna upphopning gått så långt, att man finner, att dessa varor försvunnit från marknaden, är detta en händelse så viktig och avgörande, att man mycket väl bör kunna anse grundlagens paragraf tillämplig på det fallet.

Emellertid har nu herr talmannen gjort mig uppmärksam på en sak, som vi inte observerat förut, nämligen, att den lag som antogs

här 1915 och som avhandlade både maximipris och beslag av varor, i fjol klövs i två lagar, den ena behandlande maximipris, den andra beslag av varor. Vi ha nu, utan att veta att denna lag var kluven, kommit att citera den gamla lagen, och nu anses det från talmannens sida att, i händelse man det oaktat remitterade motionen, tvist skulle kunna uppstå med hänsyn till nämnda grundlagsparagraf. I anledning därav och för att inte ge orsak till några slitningar här, när fallet är så pass tvistigt, skall jag be att få taga motionen tillbaka för att möjligen återkomma med en interpellation, huruvida regeringen icke ämnar göra någonting mot så samhällsfarliga individer, som här driva sitt spel.

Ang. återkallande av en motion.
(Forts.)

Herrar *Vennerström, Winberg* och *Bengtsson* i Göteborg, vilka jämte herr *Månsson* undertecknat ifrågavarande motion, instämde häruti.

Kammaren biföll den av herr *Månsson* gjorda anhållan.

Vidare föredrogs motionen nr 333, av herr *Sterne*; och blev densamma remitterad till konstitutionsutskottet.

§ 6.

Jordbruksutskottets utlåtanden nr 2—4 och andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande nr 1, som nu föredrogs, bordlades åter.

§ 7.

Ordet lämnades härpå till

Interpellation.

Herr *Palmstierna*, som anförde: Herr talman! Genom Kungl. Maj:ts proposition nr 45 erfor riksdagen, att Kungl. Maj:t den 3 februari, tre dagar innan propositionens dagtecknande, utfärdat en kungörelse om en »särskild avgift» å socker utlämnad till industriernas och restauranterns behov. Avgiftens belopp är icke mindre än 25 öre pr kg. och beräknas inbringa till statskassan kr. 2,625,000.

Denna Kungl. Maj:ts åtgärd är i hög grad värd riksdagens uppmärksamhet. Regeringen synes nämligen därmed ha trätt in på ett område, som enligt grundlagen tillhör riksdagen allena. Det är i § 60 regeringsformen stadgat: »Ej må några allmänna avgifter, av vad namn och beskaffenhet som helst, utan riksdagens samtycke kunna förhöjas, tullen å inkommande och utgående spannmål allena undantagen». Sockeraccisen har också såsom en allmän avgift, vilken lägges på tillverkning eller försäljning av socker inom landet, hittills alltid varit föremål för riksdagens beslut.

Genom 3 februari-kungörelsen synes det emellertid, som om Kungl. Maj:t avsåge att undandraga riksdagen dess beskattningsrätt och fördenskull utan dess medverkan utfärdat en skatteförordning, vilken med avsevärt belopp drabbar betydande konsumentkretsar. Vid

Interpellation. sidan om riksdagen har regeringen, medan riksdagen är samlad, sålunda för statskassans allmänna behov upptagit en skatt på 2,625,000 kr. Tidigare har inom riksdagen påtalats, att Kungl. Maj:t utan riksdagens hörande i vidsträckt grad beslutat *utgifter* och belastat riket med gäld, något varöfver ensamt riksdagen ägt att bestämma. Nu erfares, att Kungl. Maj:t även beslutar ny beskattning och utan riksdagens medgivande bereder statsverket *inkomster* förmedels pålagor, angående vilka riksdagen ensam har grundlagsenlig rätt att besluta.

Nu är det emellertid i och för vederbörlig behandling av kungl. propositionen nr 45 önskvärt, att bevillningsutskottet och riksdagen, som skola besluta om den sänkning av sockeraccisen Kungl. Maj:t förordnat, äga klarhet över regeringens politik i denna sak och om riksdagen icke må anses ha rätt att fatta beslut rörande den särskilda avgift, som februari-kungörelsen innehåller. Då ärendet berör flera departement, hemställes om kammarens tillstånd att till hans excellens herr statsministern få framställa följande spörsmål:

Har Kungl. Maj:t ansett den här ovan omförmälda avgiften icke vara att hänföra till ändring av sockerbeskattningen, och i så fall på vilka grunder?

Anser Kungl. Maj:t, att riksdagen må få tillfälle att yttra sig öfver anskaffningen av de medel, som för det i kungl. propositionen nr 45 angivna ändamål behövas utöfver dem, som skola täckas genom de i samma proposition föreslagna åtgärder?

Ifrågavarande anhållan bordlades.

§ 8.

Till bordläggning anmälades:

lagutskottets utlåtande, nr 1, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning; och

andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande, nr 1, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av militär hjälp för skördens inbärgande m. m.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr	<i>Gustafson</i>	i Kasenberg	under	8	dagar fr. o. m. den 14 febr.,
»	<i>Sundström</i>		»	10	» 16 »
»	<i>Wiklund</i>		»	10	» 19 »
»	<i>Sävström</i>		»	6	» 14 »
»	<i>Hellberg</i>	i Lycksele	»	13	» 15 »
»	<i>Löwegren</i>		»	10	» 17 »

herr <i>Liljedahl</i>	under den 14 febr.,
» <i>Bäckström</i>	» 8 dagar fr. o. m. den 17 febr. och
» <i>Jönsson i Slätåker</i>	» 2 » » 16 » .

Kanmarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3.50 e. m.

In fidem
Per Cronvall.